

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗЕ НЕДЕЉНО ЈЕДАНПУТ НА ТАБАКУ

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ:

НА ГОДИНУ 6 дин.
 НА ПОЛА ГОДИНЕ 3 " "
 ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ 9 дин.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА

ЈЕ У ЗДАЉУ

ОПШТИНСКОГ СУДА

Цена је огласима 6 дин. пара од врсте.

Претплату ваља слаати унутрицом на општински суд а све кореспонденције на уредника.

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ.

Неплаћена писма не примају се

СПИСАК

Непронађених младића који подлеже служењу у сталном кадру а рођени су 1867 год.

Број	Име младића	ИМЕ ОЦА И МАТЕРЕ	Занимање	ИМЕ КУМА
		Црква Саборна.		
13	Светозар	Димитрије Вуковића рибар мати Марија	рибар	Мијаило син почив. Василија Симића лопчара
19	Тодор	Јован Павловић мати Босилка	надничар	Јелена супруга Јована Бачванина трг.
21	Љубомир	Дамјан Јанковић мати Марија	кројач	Риста Симић кројач овдашњи.
22	Низола	Живота Милошевић, мати Стана	терзија	Угрин Живковић терзија.
25	Ђорђе	Димитрије Радосављевић, мати Јелена	надничар	Софија супруга Ђорђа Николића сакац.
30	Адам	Младен Николић мати Јелена	дунђер	Марија Манојловић бабица.
32	Александар	Велько Божић мати Јелисавета	механичар	Александра суп. Николе Цанајотовића
34	Василије	Радосав Влашки мати Јелисавета	надничар	Ана кћи Димитрија Французовића над.
40	Драгутин	Ђорђе Савић мати Савка	стражар	Милица Саве Милетића.
41	Михаило	Ванбрачно дете мати Ана	—	Ана супруга Јована Јанковића.
44	Светозар	Н. ванбрачно дете мати Катарина	—	Катарина супруга поч. Дам. Чолаковића
47	Ђорђе	Риста Јовановић мати Агасија	рибар	Лазар син Ђорђа Трифуновића качара
51	Алексије	Н. ванбрачно дете мати Катарина	—	Јелисавета бив. супруга Петра Радовановића
71	Милутин	Отац Н. Мати Н.	—	Радован А Петровић трговац.
72	Павле	Јован Раковић мати Ана	надничар	Катарина супруга Мише Миловановића.
85	Михаил	Данило Илић мати Босилка	кувар	Јања Михаиловић. крчмар.
36	Драгољуб	Димитрије Миленковић мати Катарина	—	чован Живковић поручик пешачки.
90	Танасије	Ђорђе Милетић мати Јелена	пндур	Јелена супруга Настаса Димитријевића.
91	Милан	Антонија Николића мати Параскева	баштован	Јован Милић крчмар.
94 ¹ / ₂	Петар	Алекса Николић мати Марија	шнајдер	Тодор Јовановић шнајдер.
97	Константин	Трандафил Константиновић М. Јелена	крчмар	Димитрије Михаиловић крчмар
100	Димитрије	Младен Гавриловић мати Марија	молер	Стеван Томић шнајдер.
104	Михаило	Лазар Јовановић мати Петкана	баштован	Гача кћи Николе Боди.
105	Светислав	Ванбрачно дете Стевке кћи Ј. Понев. из Шаца	—	Марко Лазаревић служитељ цркве.
108	Урош	Коста Стојановић молер мати Јелисавета	молер	Стојан Јовановић терзија.
109	Андрија	Танасије Стошић мати Злата	амалин	Матија жена Петра Михајловића бакал.
112	Добризој	Лазар Гацановић мати Стевка	—	Мијаило Богдановић војник.
113	Никола	Отац Н. мати Н.	—	Јулијана жена Константина Ђорђевића.
		Црква вознесенска.		
4	Ђорђе	Танасије Стојковић	столар	Ана жена Милије Живановића кафец.
5	Нестор	Никола Тодоровић	надничар	Живка жена Тимотија Михајловића.
13	Алекса	Аксентије Павловић	земљоделац	Ђорђе Стојковић земљоделац.
14	Константин	Ванбрачни син Владимира Н.	практикант	Мијаило Радивојевић столар.
17	Младен	Живко Васић	виноградар	Ракила жена Живка Петровића виног.
21	Милан	Димитрије Владинић	"	Јевтимије Брајић виноградија.
24	Бранисав	Димитрије Спасеновић	земљоделац	Милош Ј. Јовановић овдаш.

Број	Име младића	И М Е О Ц А	Занимање	И М Е К У М А
28	Ђорђе	Јаков Закарић	опанчар	Јаков Радосављевић бакалин.
32	Константин	Петар Јовановић	надничар	Јован Сотировић ткач.
33	Љубисав	Јован Константиновић	свирач	Димитрије Стевановић ђак
37	Богољуб	Игњат Вукашиновић	надничар	Софија жена Вукосава Бојевића абаџ.
44	Живојин	Димитрије Спасанов.	земљоделац	Милош син г. Јована Х. Динића капет.
61	Јован	Марко Лазаревић	кафеџија	Александра жена Л. Димитријевића.
80	Михаил	Аксентије Стевановић	пивар	Стојан Коџић терзија.
89	Никола	Ванбр. дете Марије Ж. почив. Ђорђа	тишлер	Марија Ж. Јована Филиповића.
91	Никола	Василије Н.	служитељ	Лука Ђонпара надничар
93	Никола	Милош Јовановић	бирташ	Драгутин Андрејевић калфа.
97	Владимир	Ванбр. дете Катарине Куручовића	—	Катарина кћи Петра Ђурковића опан.
98	Велимир	Ђорђе Стојковић	надничар	Милош Шикловић кочијаш.
101	Љубомир	Ђорђе Поповић	земљоделац	Јован Врчовић надничар.
Црква палилуска				
15	Петар	Јован Радојчић	земљоделац	Владимир син Димитрија Беховског.
21	Константин	Настас Костандиновић	крчмар	Спасенија кћи Тодора Филиповића.
37	Константин	Андрија Огњановић	служит.	Коста син Мијаила Радивојевића.
39	Љубомир	Ђође Вељковић	зидар	Стојан Симић кафеџија.
56	Петар	Јозеф Фаркаш	цигљар	Јелена Негрић.
58	Петар	Константин Ђорђевић	земљодл.	Савка супруга Живка Перишића
62	Драгољуб	Арсеније Купић	ван. козул.	Стеван Стојковић ликерџија.
80	Петар	Глигорије Вељковић	дунђер	Јован Ристић дунђер.
84	Светислав	Родитељи непознати	—	Ђорђе Михајловић калфа.
89	Љубомир	Отац непознат а мати Савета Дихан	—	Јелена жена Јанаћка Павловића
91	Стеван	Настас Цветковић	бакалин	Мијаило Штерић ткач.
100	Владимир	Богдан Анђелковић	—	Јелисавета жена Марка Томића крч.
105	Михаило	Павле Нинић	бакал.	Љубомир Тодоровић рачуновођ.
108	Јован	Илија Стошаковић	надничар	Никола Петровић трговац.
117	Милош	Стојан Поповић	писар трг.	Матија Ђорђевић трговац.
119	Радивоје	Матије Ђорђевић	трговац	Живко шпекулант.
123	Груица	Тодор Јовановић	земљоделац	Димитрије Терзић писар.
125	Никола	Петар Русмир	кафеџија	Гаја Аџимовић служитељ.
126	Лазар	Никола Петковић	—	Лепосава кћи Станка Јовановића воскар.
166	Никола	Илија Милосављевић	тежак	Петар Митровић ученик.
173	Војислав	Коста Банатовић	трговац	Коста Петровић послужитељ.

Сви они младићи који су овде 1867 године рођени и на којима лежи обавеза служења у сталноме кадру, позивају се, да неизоставно предстану суду општинском ради уписа у списак Б за предстојећу рекрутацију сталнога кадра.

Сваки онај, који би се крио с намером да избегне служење у сталном кадру, нека сам себи препише последице члана 12-ог закона о устројству војске.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

XXI. САСТАНАК

Одбора општине београдске, држан 10 Јуна 1887 год.

(со стенографским белешкама)

Састанак отворен у 6 час. по подне.

Присутни: Председник Свет. Николајевић, члан суда: Јанаћ Јанковић. Одборници и заменици: г. г. Коста Петровић, Јован Дилбер, Ферд. Розелт, Димитрије Ђ. Миловановић, Васо Дучић, Атанасије Ђ. Кумануди, Др. Марко Т. Леко, Марко Степановић, Павле Матић, Димитрије Наумовић, Самуил Пијаде, Стево Добривојевић, Милош Симоновић, и Јован Д. Стефановић.

Председник. Да почнемо гаснодо!

Изволте чути протокол прошлог састанка.

(Секретар чита).

Има ли ко да примети што на протокол? (Нема).

Г. Министар народне привреде тражи да општина одреди друго лице за члана контролног одбора управе фондова на место Николе Радојковића, који се није могао примити због слабости. (Чује се: да буде Стеван Радојковић).

Усваја ли одбор кандидацију Стеванову? (Усваја).

Петар Поповић извршилац општинског суда моли, да му општина одобри осуство од дужности за месец дана на основу лекарске сведоџбе. (Одобрава се).

Има једна жалба грађана против механџија због улоге тротоара. г. секретар ће вам прочитати.

(Секретар чита).

О овој ствари треба господо, да проговоримо коју. Ствар је врло важна и треба у томе изнаћи правду.

Стеван Добровојевић. То је питање господо, заиста врло важно. Одавно је уведено у праксу да се астали изнесе пред гостионицу, и што се то до данас практиковало а и сад практикује, то није без користи, јер ми немамо нигде у близини баште да би грађани могли после свога рада изићи, одморити се и попити чашу пива, него су та места кафане. Лети у кафану да оде и да седне за астал велика је врућина и онда мора да се изнесе астал пред кафану.

Дакле ти астали што стоје у вече пред кафаном на тротоару нису од штете већ служе грађанству на задовољство.

С тога, што употреба тротоара пред гостионицама служи на задовољство грађана, држим да треба пажљивије то питање да решимо. Моје је мишљење, да се на неким местима забрани а на неким да се одобри, и то, да се забрани онде где смета пролазу публике. Да би се то знало гди смета а гди не смета, ја сам мишљења, да се одреди једна комисија, па да она све прегледа и каже: ово су та места, гди треба да се забрани, а опет ово су гди не треба. Опет потврђујем, да ова места нису од штете грађанима и да ту, где је за грађане корисно треба одобрити употребу тротоара. А што се тиче свирања и певања на сокаку то треба свуде забранити. Певање и свирање може бити по кафанама или у баштама, али за на сокак није, и то се мора забранити. (Чује се: врло добро).

Марко Степановић. Пошто сви грађани имају подједнако право у вароши а тако исто и кафеџије, ја сам мишљења, да се забрани свима. Забранити једнима, а другима дозволити, то би било неправдо, и општина би онда била једнима мајка а другима мађија; с тога нисам за то, да се због тога одређује комисија. Кад се забрани нек се забрани свима, па ко има башту нек држи госте у башти, а ко нема, нека држи у кафани.

Врло је незгодно метати по улици астале. То смета пролазећој публици. Често сам видео гди пролазе људи са женама и ћеркама и, кад је блато, морају да обилазе те узете тротоаре, па да газе по блату.

Моје је дакле мишљење: или да се забрани свима или да се дозволи свима, и то је што сам имао да приметим на говор г. Стеве Добровојевића.

Стеван Добровојевић. Не стоји онај разлог г. Марка Степановића, што каже, да би једнима били мађија а другима мати, и што каже да нема овде равноправности. Овде

одбор има да реши, која су места од штете, а која нису, и да забрани онима само, гди се сметње чине. Осталима треба дозволити, јер треба знати, да ти грађани плаћају велике терете држави, па је и општина дужна колико толико указивати им помоћ. да могу имати прихода, одакле ће моћи и терете сносити. Нема овде једнакости. Овде су узроци различни за шта се шта мора дозволити, а за што се опет шта не може дозволити. Па с тога опет остајем при томе, да се комисија одреди која ће констатовати, где треба забранити, а где не треба, па по томе и решити, и тако ћемо овим путем и жалиоце задовољити.

Мита Наумовић. Ја сам мишљења, да се свима забрани а особито онде гди су и дућани.

Узмимо на пример Златни крст. Он је ухватио с једне стране три дућана и с друге три, и људи морају поред Крста да обиђу а тим и дућане људима да обилазе и тако ти се људи упропаштају због заузетих тротоара.

Зар је то право? То није право. Ако коме треба башта нека направи у својој авлији, а не на сокаку, те да тим смета људима да не могу пазарити. Кафеџије вуку добру кирију па нека праве баште у авлији а не на сокаку где се свашта може видети и гди се и наши млађи због тога могу покварити.

Марко Степановић. Разлози г. Добровојевића нису ни у колико оборили моје мишљење. Нема смисла неким забранити а неким дозвољавати, него треба свима без разлике забранити и тек овим ћемо учинити користи, јер ће тада сваки кафеџија који нема баште, разчистити своју авлију и уредити је за госте и тиме ће се постићи чистота у вароши, а неће авлије бити до крајности нечисте. Ако хоћете да дозволите неким онда нек се дозволи и трговцима да на тротоаре изнесу сандуке и друге ствари, па нек сваки ужива подједнако право. Погледајте онде код централне поште, како су кафане заузеле тротоар, па се не може проћи. Је ли то право? Није. — Дакле, свима треба забранити и то је право.

Стеван Долровојевић. Ја држим да је већ ствар ова исцрпљена.

Г. Наумовић вели, да се чини ларма по сокацима. Ја мислим да нема нигде веће ларме него код кафане Албаније, гди је г. Наумовић стараоц. Ја баш зато и тражим да се одреди једна комисија, па нека она оцени гди је на сметњи и ту нека се изношење астала по тротоару забрани, а гди не смета нека одобри да и даље остану.

Ваоа Дучић. Ја сам, господо, за то да се свима без разлике забрани држање астала по тротоарима куда свет пролази. Они тиме на своју корист чине другима штете, а то није право. Ако пак мислите да се неким одобри а неким забрани ја сам и томе противан.

Кад се даје једном, правда захтева да се дозволи и другом, и ја сам у том случају за то, да се дозволи свима, али тако да се предходно одреди једна комисија, која ће таксирати такво право, па нека сваки плати.

Поп Милош Симоновић. Господо, ја мислим да је свима познато, да ми имамо и сувише кафана. Кафана и кафански живот штетан је по друштво и здравље.

Прођите улицом: свуда кафане и свуда света. Ја држим да то не би требало помагати, једно због пролаза, друго због штете и треће што се свет тамо саблажњава,

и место да ради, он седи тамо и беспослици. Ми смо наследили од Турака неко уживање, али видимо, како су због тога они прошли, па, ако ми њиховим путем пођемо проћи ћемо и горе. Ја сам за то, да се астали уклоне са улице и тротоара у саме кафане, а никако нисам да се улице заузимају.

Ако дамо кафецијама онда треба да дамо и трговцима и свима приватним људима да по нешто од улице заузму, и кад би то учинили, онда би морали преко астала и сандука прескакати. Ово се питање од више година покреће у општини, и некима је за љубав учињено и дозвољено, а други то виде, па и они хоће и тако се чини неправда. Треба дакле забранити свима, па ко има башту нек му тамо гости долазе и нек му свира музика, а ко нема баште да несме то чинити на улици.

Председник. Нема сумње, господо, да су све оне жалбе од грађана против гостионичара умесне.

Али не треба ни то сметати с ума, да једно нагло решење одбора, које би се одмах имало да оствари, учинило би смртан удар многим нашим кафецијама, који немају баште. Ако мислите донети решење, којим би се забранило изношење астала на тротоаре, онда би требало оставити један рок, у коме би се оно имало извршити, н. пр. после 6 месеца или идућег лета.

Иначе, господо, ако би донели решење, да се исто сад одмах изврши, тиме би учинили добро само онима који су богати и сретни па имају баште, а они, који су сиромашни били би оваком одлуком општинском сатрвени, а то мислим да ни један од вас не ће, нити би то требало општина према својим становницима да учини.

Ствар је ова, господо, врло важна и с тога би ја пре био за предлог г. Стеве Добровојевића, да се одреди једна комисија, па нека она размисли. Може бити, да би она нашла нека правила у погледу на кафане или би нашла да се нека такса наплаћује, само не да се ова ствар овако брзо реши; јер, господо, овим ми не ударамо само на кафане него и на куће остале у тој улици убијајући им вредност. Моје је мишљење, да не би требало сада у сред лета да доносимо такво решење, којим се забрањује употреба тротоара кафецијама. (Чује се: врло добро).

Марко Степановић. Ја сам заиста зато, да се тим грађанима не учини неправда. Само не треба да се прави разлика, него, или да се дозволи свима или ником. А кад смо могли трпети до сада да трпимо још овога лета. Међу тим да спремимо решење па идуће године да се свима забрани.

Димитрије Наумовић. Тим ћемо учинити велику неправду оним људима, који су потрошили 200—300 дуката да украсили баште. То је неправдо доиста давати право да се тротоари по сокацима држе. Ако се одреди комисија она ће направити само једну збрку. (Чује се: Неће).

Председник. За то треба одредити време мало дуже.

Дамирије Наумовић. Господар од куће није дао право закупцу, да он меће астале на сокаку и по тротоару, него они то сами чине.

Председник. Ја мислим да онај који држи кафану код „руског цара“ или овај код „ујединења“, да је при узимању кафане рачунао и на оно кестење а и на тротоар за астале.

Г. Јаваз Јанковић. Ја сам као одборник још пре четири године био за то, да се астали укину.

И сад држим кафану. Не стоји оно што каже Наумовић, да купац кафане непогађа и за сокак. Сваки кафеција кад узима под закуп кафану он гледа како је место и може ли се напоље да изнесу астали. Па с тога, господо, сада не би право било одузети људима употребу тротоара, него би ја био за то да се донесе решење и спреми све што треба па идуће године да им се забрани и тада ће се сваки кафеција споразумети с газдом те ћему газда морати башту направити. Иначе, ако би сад забранили убили би око 400 људи, који се овом радњом занимају и терете општинске и државне снос.

Г. Марко Степановић. Ја ипак мислим да се забрани свима. А ако то неможе, онда да се учини онако, као што је г. председник казао т. ј. да се решење донесе да мехавије у року од 6 месеци све астале са тротоара изместе.

Г. Васа Дучић. Ја јесам за то да се рок одреди али с тим, да се наплаћује такса.

Г. Јован Дилбер. Скоро је већ лето на половини. Мислим да би добро било да ово питање за сад одложимо.

Г. Димитрије Наумовић. Кад би то било пред вашом кућом, ви не би тако говорили.

Г. Председник. Ми можемо донети решење, али би се то решење донело у једној седници која није пуно заступљена.

Г. Димитрије Милсвановић. Немојте сад да се то питање реши. Оставите га за другу седницу.

Г. Председник. Јесте ли вољни да га одложимо? (Јесмо).

Питање је од велике важности, за то га одлажем.

Сад прелазимо на другу ствар.

Ја сам у једној прошлој седници реферисао вам, да је концесионар који износи ђубре из вароши одустао од уговора.

Ја сам умолио писмено управу вар. Београда, да нареди, да грађани сами износе ђубре. То је тако и свршено, док се даље не нареди шта треба.

Сад имамо реферат општинског правозаступника о жалбама грађана противу концесионара за чишћење нужника и помијара.

На састанку од 6. прошлог месеца ја сам изнео жалбе одбору које су поднете и одбор је желео да правозаступник општински поднесе реферат, па онда да се донесе решење овој ствари. То је све извршено и секретар ће вам реферат прочитати. (Секретар чита).

То су само најглавније жалбе, а има их читав штос против њега. Њему је дата концесија само за то, да износи нечистоћу справама, а он то не чини тако, него износи са неким бурадима која нису жигосана, те људи ни су могли довољну контролу држати и тако се може веровати свету да је варан био од тога предузимача.

Г. Стеван Добровојевић. Што се тиче законске стране тога питања, то је са свим јасна ствар. Према реферату општинског правозаступника треба с места уговор раскинути. Ја сам и пре био мишљења да се још онда уговор раскине и да

се да једном предузимачу под аренду то право. Један предузимач јавио се био да даје општини аренде 6000 динара годишње и опет уредније уговор да врши, а одбор је то пропустио те толики приход општински пропао. По што је досадањи предузимач повредио уговор, ја сам сада за то, да се уговор раскине једно за то, а друго и због тога, што то општински интереси захтевају, пошто други предузимач даје шест хиљада динара општини прихода за то право и опет ће бити сигурнији него овај. Дакле нека се уговор раскине и другом лицу путем лицитације то право под аренду изда. Више немамо шта овде да већамо.

Г. Председник. Он наводи за извинење то, што је друм покварен; али ја мислим да он на то нема права, јер је он знао још пре уговора какав је друм а општина му није никакво обећање дала да тај друм мора правити.

Г. Баса Дучић. Ја сам хтео то питати, да ли је у уговору стављен и услов да му се и пут направи?

Г. Председник. Има једно раније решење одборско, да се уговор раскине ако не испуњава тачно уговоре.

Да прочитамо уговор ако желите. (Чује се: не треба уговор, него његову последњу изјаву).

Та његова последња изјава није ми сад овде. Остала је код општинског адвоката.

И ову ствар одложићемо до идуће седнице. (Одобравање)

Г. Стеван Добривојевић. Само г. адвокат општински нека свој реферат допуни и односно тога друма, са којим се концесионар брани, да ли он има права или нема. (Одобравање)

Г. Председник. Изволте чути једну молбу која је на одбор упућена од удове Марка Симића бив. извршиоца код ово-општинског суда, којом она тражи од општине помоћ из општине сиротинске касе. (Секретар чита молбу).

Г. Баса Дучић. Ја мислим да јој се одреди нешто, по што је болесна и жена у годинама.

Г. Марко Степановић. И ја сам да јој се нека цфра одреди на име издржања. Она то неће дуго уживати, јер је већ тако оболела и изнемогла да је већ ту и да ће ускоро умрети.

Г. Коста Петровић. Ја сам да јој се одреди до 30 динара месечно на име издржања. (Чује се: Много је. Доста је 16. Мало је.)

Г. Председник. Неки предлажу 30 дин; други 16 дин а ја велим да јој дамо 20. динара, па доста. (Одобравање)

Пристаје ли одбор на 20 дин. месечно? (Пристаје)

Господо ја сам принуђен био да одредим једну комисију, која ће примити ону калдрму и копање земље на Врачару. Чланови те комисије нису се састали и ја сам одредио још неколико чланова и тиме допунио комисију, да би се лакше могло приступити раду. Лица која сам одредио ова су: Марко Јоксимовић чиновник, Илија Јаковљевић бакалин, Стеван Родовић трговац и Алекса Стевановић са Врачара. Та комисија излазила је један пут да прегледа шта је урађено, али се није сва скупила.

Одобравате ли ту комисију? (Одобравамо).

Г. Мита Ђ. Миловановић. Ја би имао да учиним једно питање.

Молим г. председника да ми каже на чему стоји ствар што се тиче питања о калдрмисању улице Светогорске?

Г. Председник. Господи је познато да је решено да се калдрмише улица светогорска, која је тамо иза Ташмајдана, поред имња г. Мите, и излази чак на Тркалиште. Пошто је то решено давно и погодба је давно закључена по погодба је учињена пре него што су израђени планови за нивелацију те улице и пре него што би министар одобрио то. По моме мишљењу, погрешно је било и погађати калдрмисање једне улице за коју се не зна каква ће бити ни која ће бити висина, која дужина и т. д. Но, она је погђена и предузимачи су тамо навукли камен; само нису могли радити нити још могу радити док план не добију. Тај је план пре 10 дана од инжењера г. Чађевића, који ради на нивелацији дошао у мој биро, и ја сам требао да препоручим тај план г. министру да га одобри. Али, право да вам кажем, ја нисам смео то да учиним док се претходно не посаветујем са одбором о тој ствари а то прво за то што у тој улици према израђеном плану има да се откопава на појединим местима по 6 метара земље. То је читав брег. Друго, што у тој улици нема три четири куће приватне и ако је она врло дугачка већ је дуж исте већином општинска земља — Ташмајдан. По приближном рачуну имала би општина да плати преко 30 хиљада динара на ту улицу у којој има три куће! Ако је откопавање које калдрмисање те улице изнеће свега трошак од 50.000 динара, ако не и више. Ја сам излазио у ту улицу а самном је био и г. Мита, и Дучић и још неколико људи. Но истину вам кажем: ја немам куражи да ову ствар препоручим г. министру. Овим се општина ангажује да утроши једну суму новаца за улицу за коју одиета не вреди толико новаца утрошити сада. Држим да је прече утрошити тај новац онамо где је већи саобраћај и већа потреба. За сад мислио сам овако да радим: да не послушам само мишљење г. Чађевића, него да дам ствар на оцену и мишљење и другом инжењеру општинском који би имао да каже је ли баш нужно да се у тој улици толико много откопава, па онда да изнесем ствар пред одбор. — Управо онда сам ја у незгодном положају, јер инжењер, који је израдио нивелацију он је уједно и општински инжењер који о тој ствари даје мишљење председништву и суду. С тога сам и сам мислио да поведем у одбору реч у опште о нивелацији Београда. Али кад се сад повела реч о нивелацији те једне улице, ја би молио да решите оћете ли да изнесем пред одбор ту једну улицу и план њене нивелације па оцените како знате и ако наћете да је оно што се предлаже планом добро, и да се може препоручити г. министру на одобрење, онда ћу то и учинити. (Жагор)

Г. Мита Ђ. Миловановић. Доиста ће калдрмисање те улице много да кошта ако се одма сва буде калдрмисала. Али овде је главно у питању оно раскршће где се сучељавају три улице, и ту има три школе. Сам предузимач пристаје да за сада остави израду целе улице и да не узима у посао оно где има због нивелације да се много откопава, па да изради само оно парче где су школе и где је најнужније и где нема шта да се отко-

пава. Што се тиче тога дела, где има много да се откопава, он би пристао и да се раскине с њим уговор

Г. Председник. Ја сам говорио и сам с тим предузимачем и питао га да ли пристаје да калдрмише само онај део до Преке улице? То је један мали део који се може изградити али тај део стоји такође у вези са свима осталим деловима те улице и са целом нивелацијом њеном, те с тога, и он зависи од одобрења г. министровог.

Г. В. Дучић. Ја мислим да не може бити речи о томе, пошто је ствар погођена; лицитација је извршена по правилу и човек је потписао уговор и положио кауцију за калдрмисање целе те улице. А заиста је потребно да се калдрмише та улица. Онда не стоје само три куће као што рече г. председник него има много више...

Г. Председник. Колико у Светогорској улици има кућа то сам ја добро видео и може сваки од вас да се увери. Г. Дучић ме не разуме — он сигурно мисли на оне куће које су даље тамо на крају и у споредним улицама. Ја вам опет кажем врло јасно: министарство треба да одобри план те улице, а ја га не могу послати министарству без ваше препоруке, јер га сам не могу да препоручим. И ја ћу ту ствар изнети пред вас. Што се тиче онога дела улице на самоме раскршћу, он се може одма калдрмисати, али треба знати да је план израђен за целу улицу; и, ако ви налазите да се може одвојити и тражити одобрење за тај део улице, онда изволте решити па можемо одма сутра наредити даље шта треба. Донећу дакле ствар пред одбор па решите како знате.

Г. Милош Симоновић. Ја имам да учиним једну приредбу односно старог гробља. И до сад је старо гробље одржавано неуредно; али сада, од како је забрањено укопавање у исто, тамо је као у некој шуми. Тамо има коза, тамо има свакојаке стоке, тамо се крхају гробнице и крстови и т. д. Значи као да никога нема да се брине и стара о томе месту. Ја сам вечерас видео тамо неколико кобила и ждребади и коња. Газе по гробовима и ломе крстове. То је верујте врло понижавајуће за једну општину да не води рачуна о томе. Ја бих молио председништво општинско да учини шта је нужно да се тамо чувар постави. Оно место треба ставити под надзор нарочитог чувара; или да какав гробар о томе води надзор.

Г. В. Дучић. Црква палилулека има толико својих прихода па она треба и да одржава гробље у реду.

Г. М. Симоновић. Ја мислим да је то општинско и она треба да плати чувара за своје гробље; а црква нека чува своју порту.

Г. М. Степановић. Ја држим да је врло умесно ово што је г. попа Милош о гробљу изнео; али по мом мишљењу то је искључиво право и дужност цркве да води надзор о гробљу и својој порти. Ја мислим да није нико узео од цркве кошење траве него она отуда има прихода а има и нека три црквењака своја, има осим тога туторе, па нека чувају. Ако су они занемарили па не воде надзор као што треба, као што га заиста и не воде, онда треба од стране власти да се натерају да врше дужност своју. А заиста је нужно да се то гробље чува. Држим да ће мало кога бити који тамо нема свога гроба, и заиста сви знамо, да је оно гробље данас постало права дивљина. Зађите мало дубље у гробље па ће те наићи и на стоку на животиње

двоножне и четвороножне и свакојаку неуредност и нечистоћу. То треба отклонити с места.

Г. Ст. Добривојевић. Ја само имам да благодарим г. попу што је изнео ову ствар пред одбор. Заиста је за општину стидно што допушта да се на њеном гробљу може да нађе стока да крши крстове, газе гробове и погани оно свето место. То није могуће да гробар и црквењак чува и надгледа. Црквењак има да чува цркву, да звони, да наложи ватру, да дочека поцу. То је његово. Гробар опет има свој посао. Не стоји оно што кажу да црква треба да се стара о овоме надзору. То је општинско, да се она стара и општина треба тамо да постави кога да то надгледа. Црква нека плаћа, али општина треба да нађе човека и да контролу води над њим, да он општини одговара ако не врши своју дужност. Што се тиче плаћања, то питање могла би конзисторија са општином да расправи и, заиста, колико гробље по обичајима и нарави нашег народа сматра се за неко свето место, то улази чак и у религију, и за то треба црква да се о њему стара али општина је дужна да води надзор о чистоти, реду и т. д. на гробљу а црква да плаћа надзорника.

Г. Председник. Ја не знам како ће то бити да општина поставља и води надзор, а црква да плаћа. Него кад ће црква да плаћа треба она и да поставља. (Вичу: не, не, општина да поставља).

Дакле остајете ли при томе да треба поставити тамо, једног стражара, и да не треба општина да га плаћа (Тако је).

Више господо не можемо радити јер немамо довољног броја чланова за претресање и решавање нових ствари.

Само имамо да издамо нека уверења.

По прочитању акта којима се тражи уверења за ђаке и кривце, одбор је

изјавио:

да не познаје Мијаила и Тодора Петровића надничаре, Илију Секулића бив. кафецију и Николу Савића калфу обућарског; а да су доброг владања и сиротног имовног стања Милан и Таса Николић цигани; и Јеврем С. Катић служитељ да је сиротног стања (Ђачко).

Овим је завршена ова седница у 7 часова по подне.

РЕДОВНИ САСТАНАК

Одбора општине београдске

(по стенографским белешкама)

15. Јуна 1887 године. У Београду

Почетак у 6. час. по подне.

Били: Председник општине, Свет. Николајевић, члан суда: Јанаћ М. Јанковић, одборници и заменици: г. г. Коста Петровић, Стево Добривојевић, Дим. Ђ. Миловановић, Атанасије Ђ. Кумануди, Марко Степановић, Васо Дучић, Никола М. Боди, Јован Дилбер, Димитрије Наумовић, Светозар Јанковић, Илија Антоновић, Јанаћ Константиновић, Др. Марко Т. Леко, Никола Д. Кики, Милан Вељковић, Јован Д. Степановић, Самуил Пијаде, Милутин Ј. Марковић.

Г. Председник. Да почнемо господо.

Изволте чути протокол прошлога састанка. (Секретар чита).

Има ли ко да примети што? (Нема)

Има један акт од управе вар, Београда (чита).

Дакле, треба господо да одредимо два одборника, који ће присуствовати тамо на зборишту у те одређене дане.

Г. Јован Дилбер. Треба да одредимо оне одборнике, који најмање долазе у одборне седнице. (Чује се: Никола Поповића и Јовицу Барловоца)

Ја ова лица предлагам.

Г. Председник. Усвајате ли предлог Дилбера? (Усвајамо)

Дакле одређени су: Никола Поповић и Јовица Барловоца.

Комисија, која је одређена да проучи понуду Сигмунда Вајса о извођењу варошке лутрије, свршила је свој посао, и поднела извештај.

Изволте чути извештај Он гласи:

„По одлуци, одбора, ми смо проучили понуду г. Сигмунда Вајса из Хамбурга о установљењу општинске лутрије у Београду.

Ми налазимо да би се ова понуда могла примити, само ако је г. Вајс измени у следећем:

1., Он тражи да рок његовога права на извођење показане лутрије траје 30 година; а ми смо мишљења да се тај рок смањи на 20 година.

2. Он тражи да предузеће лутрији буде слободно од пореза за све време трајања концесије, а ми не делимо мишљење у томе; јер, ма да и сами налазимо да би томе ослобођењу од пореза у самоме почетку предузећа могло и имати места, ипак, по што је то ствар владе, могли би општини препоручити само толико: да она да г. Вајсу обећање, да ће се код владе заузети да предузеће лутрије буде првих 4—5 година слободно од непосредних данака; али да не јамчи ни у колико за успех у овом свом обећању.

3., Г. Вајс тражи да прорачунавање и исплата општинско зграде бива тек после две недеље, по закључку дотичне лутрије. А ми предлагемо: да г. Вајс, при самом вријему лозова, положи у звечећем новцу како припадајући проценат општини, тако и сву суму потребну за исплату згодитака свију 5. класа једне лутрије. И

4., Г. Вајс тражи да се у Србији не дозволи више никаква друга класна лутрија и да се играње страних лутрија забрани и строгој казни подвргне. На ово гражењем би препоручили следеће: како је добрим развојом и напредком ове општинске условљено намирење једне важне потребе (канализације); какоће и једна класна лутрија једва бити као што ваља, дакле, како би дозвољавање више овавих лутрија у земљи могло бити само од штете а од никакве хасне и општини београдској а и осталим општинама у Србији, које би овакву лутрију хтеле завести, — то, руководећи се овим обзирама и разлозима, општина би могла примити не се обећање, да се њој да искључиво право на установу класне лутрије у Београду за целу Краљевину Србију, за време од 20 година. А што се тиче забране играња страних лозова да се г. Вајсу каже: да је то ван властности

општине, и по томе, да му она у томе не може дати никаквих обећања.

Ако би г. Вајс пристао на ове измене, ми мислимо, да би на овој основи општина могла с њиме ово предузеће извести, јер би тако општина само за то, што ће ова лутрија њено име носити, дошла тако рећи бадава до једног знатног прихода који би најпре за канализацију а доцније за другу своју потребу могла употребити.“

Г. Стеван Добривојевић. По што у извештају није обухваћена и понуда, те би требало да се претходно и понуда прочита.

Г. Председник. На извештају потписани су чланови комисије г. г. Вучко Стојановић, Коста Петровић и Јован Дилбер, а остали нису.

Изволте чути понуду. (Секретар чита)

Г. Васа Дучић. Ја би предложио, да се тај извештај и понуда штампа те да би могли неколико дана читати и проштудирати ствар, по што је то замашна ствар.

Г. Председник. Има ли ко да потпомаже овај предлог г. Дучића?

Од моје стране и ја мислим пошто је важна ствар, а тако смо и раније радили, да би корисно било да се штампа.

Г. Јован Дилбер Нека се штампа, За што не.

Г. Стеван Добривојевић. Нека извине господа која су своје мишљење о овој ствари у овом извештају дали.

Немам намеру никоме да замерам, но хоћу само да говорим о стручности тих лица.

Г. Вучко и г. Коста Петровић, па ни Јован Дилбер нису стручњаци за овако важну ствар; за то би предложио, да се тај извештај и понуда штампа, па онда да по тражимо савета од стручних лица

Г. Председник. Како мислите да се стручни људи употребе? (Чује се: Нека се узме и г. Милан Ђорђевић)

Господо и пре сте напомињали, да се узме г. Милан, али ја мислим да њега треба да позове комисија те да јој да савета и ствар објасни.

Што се тиче извештаја и понуде то ће се штампати у општинским новинама и раздаће се свима, па нека сваки о овој ствари размисли.

Г. Маркс Степановић. Држим да ће штампање у општ. новинама дуго трајати па због тога да је боље да се засебно штампа.

Г. Председник. Неће. То се може за један дан извршити.

Сад ћу господо ја да формулишем предлог г. Стеве Добривојевића у један члан.

Мислите ли да за овај извештај одређену комисију треба поцинити са стучним лицима, па дати тој комисији да проштудира и по том да се све у једно штампа.

Г. Димитрије Миловановић. Ја мислим да нетреба. Ствар је проста. Главно је да видимо, да ли општина рескира ма у колико са овим што гарантује.

Г. Самујило Пијаде. Ја опет чујем да он овде ризикује. Хоће да проба и да ради годину две, и ако не може да постигне, да ће ствар напустити. Но ми опет нећемо ништа изгубити.

Г. Стеван Добривојевић. Има овде он тражи, да се забрани продаја страних лозова.

Г. Самујило Пијаде. За шест месеца може општина да заради једну велику цифру без икакве своје штете.

Г. Коста Петровић. Господо, ствар је решена да се штампа, и ја немам ништа против тога. Ствар је озбиљна и треба да се штампа. Само имам да, говорим односно онога што је казао г. Добривојевић, као да су оно не стручна лица казала своје мишљење у извештају и да треба ту комисију попунити са стручним лицима.

Ви се сећате, да је онда, кад је она прва понуда о лутрији била, одређена била једна велика комисија од стручњака. Та комисија у којој сам и ја члан био, препоручила је председништву општинском, да ако јој се јави каква евентуална згодна понуда, да је може примити. Она је сама усвојила ово (чита).

Дакле, шта би ми могли више да радимо? Да правимо још једну комисију, држим, да није нужно. Најпосле и ја пристајем да се чланови комисије умноже, јер неравно, више очи више виде.

Ја не делим мишљење већине овде, но ја би био мишљења, да општина сама у својој режији изведе ово предузеће.

За ово сам за то, што је мене уверио најстручнији човек за ова предузећа, а то је г. Милан Ђорђевић и што има ту таквих необоривих разлога, да општина нема ништа да ради. Али одбор није хтео, а тако и комисија, да усвоји ово и да узме у своје руке, нето је донела закључак да се евентуална понуда, ако буде добра прими.

Г. Вујић садањи члан владе, који је био члан те велике комисије, мотивисао је поглавито такву потребу лутрије и казао да се таква понуда прими, ако се појави. Ова ствар може бити, да ће и кроз скупштину проћи, јер влада може бити неће то примити на своја леђа и кад све то стоји: да је велика комисија дала своје мишљење и да ће ићи и влади на одобрење онда, ја не знам за што би отезали ствар и за што би одлагали један извештај приход за који општина ништа не ризикује. Свако протезање је штетно, нарочито што ми не можемо приступити ни једном кораку канализације ако ово не усвојимо.

Дакле, ако би одбор био мњења, да се ова комисија попуни, онда би ја молио, да се попуни са г. Миланом Ђорђевићем како сам ја и раније предлагао а и са другим стручним лицима, која нису оптерећена другим пословима и која ће хтети да долазе.

Председник. Како би било господо, кад се већ извештај и понуда штампа да не састављамо особено комисију, него да позовемо неколико стручних људи овде у седници, па да се са њима посаветујемо, и тако да се ствар неодговлачи. (чује се: врло добро).

Коста Петровић. Ја баш из тога разлога неби штампао извештај и понуду.

Јован Дилбер Поред тога да се позове и г. Меворак пуномоћник предузимачев који ће моћи дати и каква обавештења, ако би потребно било.

Председник. Ја мислим да би томе било места само онда, кад би се у начелу усвојила ова понуда, па би хтели да правимо уговор онда — би требало звати пуномоћника а иначе не. (Тако је). Дакле, усвајате ли мишљење да се позову неколико стручних људи и да им се пошаље штампана ова понуда и извештај? (Усвајамо).

Сад је господо на дневном реду предлог општинског суда, да се узму сталне општинске калдрмије.

Ја сам се разговарао са господом судијама општинским о томе, како би се мање штето поплавом од кише учињене, лакше извршиле и већа штета отклонила; и сагласио сам се у томе, да предложим одбору, и овај да одбор да узмемо у службу 3—4 калдрмије, којима би се плаћало месечно, па да се они употребе за покривање калдрме, јер свака киша и непогода које су раније биле, донеле су нам по неколико стотина дуката штете, и ако се одма не поправе, оне се толико рашире, да док још и кроз одбор прођу, да се дозволи оправка и док дође и лицитација, начини се много већа штета. Мени су говорили, да је општина и раније имала своје људе, а сада износим предлог пред вас да одобрите ако за корисно налазите, и онда ћу набавити неколико калдрмија и задара.

Јован Дилбер. Ми смо се неколико година за то борили док смо постигли, и сад не знам ко је то упропастио и за што су људи пуштени. Ја сам потпуно за то, да се одмах приступи томе предлогу.

Васа Дучић. И ја сам за то, али да општински надзорници те раднике надгледају. То је њихова дужност и ако они не контролишу неће се ништа постићи; да неспавају два дана, а један да раде.

Председник. Та ће се контрола над њима најбоље вршити више ако се пази на њихов рад.

Марко Степановић. Ја би био за то, да се узму таква лица, али да се не употребљују на друге послове. Ја сам да се узму четири задара. Но и то није нужно. Ми имамо ново гробље и извештај број људи за рад тамо, па шта они раде? Они нити зидају нити што раде, па би требало да се они употребе.

Г. Дим. Т. Милошевић. Ја сам противан мишљењу г. Марка Степановића, који је казао да не треба узети те калдрмије. Мени се чини ако би имали своје калдрмије да би уштедила општина годишње 50 хиљада динара на калдрмисању. Све оне мале оправке кад би се одмах извршиле, тиме би се спречило да општина не мора еваку улицу после 3—4 године претресати, а на тај начин општина ће много више уштедити но што ће издати на калдрмије и материјал који им требао буде

Г. М. Степановић. Ја нисам противан да се ти људи узму, али сам мојим очима гледао кад је општина на свој трошак износила ђубре из вароши: они што су плаћани за то скупе се на пландују код школског плаца или где у крају. — Треба дакле имати јаку контролу и за ове људе да не седе по ваздан и само кљуцкају а ништа не сврше.

Г. Председник. Најбоље мерило њиховог придежања биће сам њихов рад што га ураде; а чим се примети да је ко лењ и тежак на раду — лако га је отпустити.

Г. Ст. Добривојевић. Не стоји то да би ми уштедили и добили кад би узели сталне задаре или калдрмије. То не стоји. Они би вукли најмање 20 дук. месечно плате. Каже се кад нанесе олуја квар калдрми да они одма оправе. То треба да се одма оправе. Али зато не морамо плаћати месечно него кад год треба нека се одмах нају мајстори, њих има доста у Београду, па нека оправе што је искварено. За то су општ. надзорници, да пази и да

Одма јављају где има шта да се поправи и сваку улицу надзорници треба да обиђу двапут на дан а да не седе бадава или да иду да раде своје винограде. Зато би ја био мњења да се пропишу правила општ. надзорницима како да врше своју дужност. Ја сам дакле тога мњења да не треба узети месечне задаре него да треба прописати строга правила за општин. надзорнике и где год је што слабо да се поправља још пре олује и киша, а зато увек можемо наћи и погодити мајсторе кад нам год затребају да не морамо узалуд плаћати месечно задарима и кад не раде ништа.

Г. Маршо Лекс. Ја држим да би било корисно кад би општина имала своје калдрмије јер калдрма је код нас заиста таква да би они увек имали посла. Само би прописао и то, да се сваког месеца подноси одбору извештај шта су израдили, да би одбор могао контролисати њихов рад.

Г. Председник. Изгледа необично да цео остали персонал општински који кошта много више не даје месечно извештаје о своме раду, а да то раде калдрмије. У осталом, ја нисам заљубљен у овај предлог, али толико знам казати, да не четири него 20 и више од 20 калдрмија да узмемо они би сви за целу годину из дана у дан имали посла. Што се тиче уштеде коју би на овај начин извесно имали, ја ћу вам навести један пример: Ђуприја која води гробљу покварена је била нешто мало и да је се одмах наредила и извршила оправка не би се на то утрошило но 5—6 или у крајњем случају рецимо 50 дуката; али како то није одма учињено него се чекало на преглед инжињера на предрачун, на одобрење ит.д. — што се све имало да изврши — докле је квареж постојао све већи и сада ће по предрачуну требати за оправку до 1000 дук. Сад, ја остављам вама да о овој ствари размислите и да имате у виду, да ли би једном задару требало платити најмање 60 динара мес.

Г. М. Степановић. Ми имамо и иначе сувише чиновника у општини и још ако и калдрмије уврстимо у персонал који општина плаћа, онда ће бити пола Београда овде на плати. Инжињер и надзорници општински треба да пазе где шта фали, па да се одмах оправља, а не тако да запуштају ствар док се не поруши сасвим па да се после плаћа много више. За то није крив ни председник суда ни одбор ни нико други осим општинског надзорника и инжињера. Њих за то треба казнити. Ми плаћамо 8000 динара на два инжињера и ја их не видим и не знам кад излазе да виде, где што има искварено у општинском имању и путевима.

Г. Ст. Добривојевић. Зајиста је бадава што ћемо узети те људе ако надзорници општински нису као што треба да су.

Г. Председник. Ми имамо да извршимо велике оправке. Имамо н. пр. један велики простор друма што води у Топчидер где ће требати да се насне неколико хиљада квадратних метара. Имамо тако исто Крагујевачки друм да оправљамо, који је ископан заиста страшно. За та два краја ако лицитирамо за оправку коштаће нас неколико хиљада динара; док оба та пута по нашем лајичком уверењу могу општинске калдрмије да оправе са мало трошка општинског.

Г. Ј. Дагбер. Ја мислим да је ова ствар тако јасна да можемо приступити гласању. Ја прелажем да се што пре погоде ови људи и, верујте, нећемо се кајати.

Г. В. Дучић. Ако би одбор усвојио овај предлог ја би имао да додам, да, поред надзорника и одборници општински у сваком кварту надзиравају и контролишу да ли ови људи раде као што треба или не.

Г. М. Вељковић. Како би било да ми на други начин погодимо израду ових оправака и да не узимамо калдрмије сталне којима би се плаћало месечно радили не радили, него да им се плаћа само за рад. Пошто ће бити доста посла за свих, ја би позвао да се пријави ко хоће да ради на метар и по што ће — па ко се прими да му се плати оно што изради. (Не може — опст је то дуг пут).

Г. Председник. Дакле да ставим ову ствар на гласање. Ко је за то да општина погоди четири мајстора калдрмије, он ће казати за; а ко је против тога нека каже против. (Није нико противан).

Има ли ко против? (Нема) Што се тиче цене — ја ћу наредити да се позове више ових мајстора и шта буде најнижа цена изнећу опет пред одбор. Наравно, ово би се плаћало из партије буџета на оправке друмова.

Сад имамо поднет за исплату један рачун о откопавању Ибарске улице.

Кад је откопавана ибарска улица, онда је у току дужег времена срушено неколико мера — нема их, и сада се не може тачно да зна колико је откопано. С тога сам наредио инжињеру да то сазна мерењем и он је поднео такав извештај

Он је поднео план и предрачун, по коме излази, да је више откопано 146 куб. метара. Предузимач је поднео опет један рачун по коме је још 50 метара више откопао. Ја му тај рачун нисам могао да узмем у призрење. Дакле, имало би се да плати предузимачу још 210·6 динара више но што је плаћено.

Г. Ст. Добривојевић. Ако он пристаје на тај рачун нека се плати; али више што он тражи да му се не да.

Г. В. Дучић. Не знам како можемо решити да се исплати кад инжињер ту нешто на памет извиди и као од прилике каже толико ће бити. Он је позван као инжињер коме се плаћа 5000 динара да тачно определи колики је тај вишак а не да погађа од прилике.

Г. Председник. Није ово нагађање. Јасна је ова ствар да је овај предузимач више израдио него што је погодио и што му је исплаћено. Инжињер је као стручњак овде радио и то радио је савесно заиста, и треба више израђени посао да се плати онако како је он нашао? (Вичу: да се плати)

Г. В. Дучић. Ја сам противан томе.

Г. Председник. Пристајете ли господо да се плати колико је инжињер нашао (Пристају сви осим г. Дучића.) Сад господо имамо још једну ствар.

Ви знате да општина води радњу сарањивања мртваца носећи ове на својим колима до гробља. Отуда општина има извесан приход који није за презирање. Но поред општине има још и други неко који са 2—3 кола ту радњу ради. Општина је рада и предузела је корак да сву ту радњу узме у своје руке. Била је ствар пред министром и он је одобрио да може општина узети у своје руке ту радњу, али да обештети онога који сада поред општине ту радњу води. Одређена је била и коми-

У сија, која је о тој ствари размислила и поднела је свај извештај.

По моме мишљењу, кад је општина саградила гробље и на то гробље потрошила грдан новац, она је могла заштити сваком другом да у њено гробље доноси мртваца на својим колима. То је право општине за које није требало да тражи одобрења. Али, кад је ствар овим путем дошла, ја мислим да општина заиста треба да узме у своје руке и да за измирење са приватним узме средњи пут т. ј. да овоме човеку који сад ту радњу ради не забрани ову но нека је ради али само дотле док му трају садања кола која има (Чује се: не да му се одреди рок).

Г. Б. Дучић. Ја би рад био да знам колико је општински приход од тих кола па да га исплатимо јер ако му оставимо да ради он може да оправља кола па да ради још 15 година. (Вичу: да му се забрани)

Г. М. Степановић. Ја нисам за то да му се забрани радња а ево из ког разлога. Прво за то што је он имао кола и радио ову радњу још пре општине. Друго, било би грешно да се један грађанин оштети који је војник, који је издржао 3—4 рата и подноси све терете грађанске. То би било бездушно. Него би било и праведно и уљудно да му се исплате кола по цени коју је комисија одредила.

Г. Председник. Ја мислим, сем разлога што је гробље општинско и што нас скупо стаје, те из тога разлога имамо и права да забранимо приватнима данашње мртваца у гробље општинско, још овде за ту забрану говори и тај разлог, што је само сарањивање мртваца ствар великог пијетета и треба да је у рукама општине а не појединаца, да се ови могу погађати са фамилијом умрлога како је њина воља. То је једна света ствар и треба да је у рукама општине. Осим тога, још овај човек, који сада то ради, није се по занату за ту радњу спремио. Он је као што се потписује молер по занату, и то му је његова главна и права радња, а ову мртвачку треба му забранити.

Г. Степа Добровољевић. Ја држим, добро би било да се он понуди да му дамо 100 дук., за кола, а ако не да онда да му се одреди рок од године дана да још може радити, а више никако.

Г. М. Степановић. За 100 дук. он неће дати кола, то ја знам. Кола његова вреде 200 дук. Ако му се дозволи да ради он ће она кола да поправи и биће много боља. Кола су лена. Осовине здраве, све је добро израђено. Дакле, ја опет кажем праведно би било да му се да по цени комисије 150 дук. и да се забрани да нико више не може радити ту радњу осим општине или коме она да право.

Г. К. Петровић. Господо, кад смо решавали питање о трамвају ми смо резервисали право општини да она искључиво преноси мртваце до гробља, и тога ради општина се обратила министру за ту концесију. Мислило се и онда да се од овога човека, који сада ту радњу ради, откупе његова кола. Но пре свега треба задобити општини право искључиво за ту радњу. За то ја не би био мишљења да се откупљују сад ова кола до год ми не добијемо за општину концесију, јер онда сутра може доћи још когод који ће отпочети ту радњу и коме ће такође ваља-

ти да откупимо кола, прекосутра ће доћи трећи и т. д. јер закона нема којим би та радња била другоме сваком осим општине забрањена. До год се дакле такав закон не донесе не би требало о овоме решавати.

Г. Председник. Млим вас господо ова је ствар баш за то и изнешена што је министар актом изјавио да он пристаје на то да се општини призна и да право концесије за ову радњу — само да општина буде дужна да исплати овоме човеку што је потрошио за исту радњу. Ево тога акта (чита).

Дакле ја би о тој ствари још једном дошао у споразум са г. министром унутр. дела да би ствар била јаснија.

Сада је главно да решимо хоћемо ли да откупимо кола овог човека (Вичу: да откупимо, да откупимо).

Има ли који против тога? (Нема).

Сад, што се тиче цене, комисија је нашла да му треба дати за кола 150 дук. ц. јер ће требати да се и на оправку истих утроши још до 50 дук. цес.

Г. Васо Дучић. Он је тражио 220 дук. а ми смо сустигли на 150 дук. цес. (Чује се: хоће ли пристати).

Г. Председник. Он је био и код мене и ја сам му казао да има начина да му се забрани радња, и по што је то чуо он се вратио и тражио је, да му бар откупимо кола. (Да се откупе, да се откупе).

Г. Ј. Дилбер. Пре кратког времена ви сте г. председничке интерпелисани били од г. Павловића односно Фијакериста. Шта је с њима?

Г. Председник. Ја сам опет био код управника; саопштио сам му целу ствар; казао сам му да ће од стране општине и акт о томе доћи — но он ми је дао уверавања да ће се у тој ствари учинити све да се ти људи смеете где би било zgodно и да ће се дати задовољење у колико се год може. На томе стоји ствар.

Г. Д. Наумовић. Шта је с питањем о тротоарима и асталима?

Г. Председник. То ћемо оставити за идућу седницу. Саслушајте сада неколико тражења за уверења.

Г. Секр. чита:

По прочитању одбор изјављује да непознаје Здравка Рафаиловића слугу, Димитрија Петровића, Милана Митровића, Владимира Срећковића слуге, Ђорђа Мијаиловића, калфе, Стевана Михајловића бакала, Косту Урешевића б. калфе бакал, Мијаила Марковића б. калфе бакал и Ђорђа Димитријевића млекацију, а да је Евица кћи и Јелена жена Антонија Момчиловића фамулуса владања доброг а стања сиротног.

Састанак је свршен у 7 сах. по подне.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО

ЈЕВРОПСКИ ПИЛАТИ

НАД

Србијом и њеним делима.

(A little reply to the big author of „The present position of European politics“ in the „Fortnightly Review“)

(наставка)

* *
*

На једном ранијем месту у овом одговору г. Дилку, ми смо отворено изјавили: да не говоримо, и не одговарамо му, као дипломате већ као патријоте који не крију и не боје се да признаду погрешке своје земље. Управо и све, што смо овде

себи у задатак ставили, то је: да, према моћи коју нам наслон на историјку правду улива не дамо да се те погрешке мере на кантару „Јевропских Пилата“, да се, по злу примеру Сер Чарлса Дилка, *тенденцијозно* међу на увелажавајућу стаклад, а вајмање, да се по њима, и само по њима, изриче суд над животом и карактером једног читавог народа.

Враћајући се, пак, предмету око кога се сав овај разговор повео и води, ми ћемо и опет поћи са тачке до које нас је, смемо рећи, најстрожија анализа и најјача логика српско бугарских догађаја довела, и гвоздени нам закључак наметнула, а на име: *да праву поразу Србије не треба тражити — бар с „јевропским“ наочарима не — у сливничкој крви њене војске, већ у пиротској игри туђе дипломатије.*

Сумње нема, да је од српске стране погрешка, и то велика погрешка, била: поћи са онако мало војске и муниције на један млад, за своју ствар одушељен, народ; али, у такве погрешке падале су и пад ће и веће и ђенијалније главе и команде по што беху наше на Сливници. Ако се као лаици не варамо, и у војеној науци, али нарочито у војеној *практици*, вазда је био и биће најтежи задатак: израчунати, или управо *погодити* напред, *колико* је нападне снаге потребно, да се тако неопредељив један отпор као што је *народ у одбрани* сломије, победи? Ми видимо да су колико јуче, Руси у рату им с Турцима, а Аустријанци у војној им окупацији Босне и Херцеговине, исте проблеме најнеславније решавали. Од још новијих примера, таквих војно-математичких ошибака, показивали смо претом на разне Картуме, Траевале, Лангсоне и т. д. који нису ништа друго до инглеске и француске Сливнице, у толико ближе овој нашој (српској) што су, као и она, до дана остале неосвећене.

Што се особено аустријских нам еснафија тиче, они су са својим Сливницама у Босни само у толико сретнији (или, како узмете, несретнији) од нас Срба у Бугарској, што нису као ми имали у цепу по каквог „избавитеља“; јер, да је решимо њима *њихов* комшија и пријатељ из Берлина послао каквог свог „поштеног маклера“ каквог свог Кевенхилера, у босанску Тузлу: да тамо „прекорачи своје инструкције“ „претећи“ дотичним Хаџи Лојама и са „немачком војском“ — онда би се рахат могло данас доказивати: да би Бошњаци, како су почели, терали Сапарија до Беча, или бар Загреба, а свакако осванули једног лепог дана, иза каквог „хрватског“ Пирота!*)

Овако, та теорија може се применити само на нашу браћу Русе. Њихова Сливница у Турској имала је, али не као ова наша у Бугарској, просте дипломатске, већ много озбиљније *војничке* „избавиоце.“ Јер, не тврди ли цела „Јевропа“ ево већ десетак година

*) Факт је да су Бошњаци после успеха им изд Сапаријем прелазили на аустријско земљиште преко Саве у аустријски Шамац и тамо као Бугари у Пироту пљачкали и рушили.

како: да није било „потомака римских легијона“ да на Плевни у помоћ прискоче, и Османа својим јуначким присуством улише, Руси би (баш као ово Срби да им не беше Кевенхилера) били до поге побеђени. Дакле, нисмо знали, а, видиш излази: да је Влаха, да је то био руски „Кевенхилер“ — Карло I од Румуније, Собјески московског цесара! *За цело!* овај малени али zgodни пример најбоље може илустровати: до каквог апсурдума може довести она логика *софиста* која, простачки да се изразимо сме и уме да од „комарца направи м . . . ца,“ и од једне Сливнице читаве Јене и Седане.

Разуме се, да никакав разуман човек, коме је до истине а не до тенденције, до разлога а не до ефекта стало, неће у, на пример, руском пријему Влаха под Плевном видети што друго, до једну огромну *погрешку* руску — верујте — многу већу и тежу од ове наше са Кевенхилером; јер, на послетку, ми, ако смо на Пироту и примили чију помоћ, или нешто што личи на помоћ (јер може бити као што је и била, *одмоћ*) а оно смо ју примили бар од *боље* од себе! док су Руси у равну им искушењу на Плевни примили, не какву сумњиву, идеалну и дипломатску, већ праву материјалну, *војничку*, помоћ од *горе* од себе.

„Е, али да нису те Влахе примили, ко зна да их не би Осман преко Дунава пребацио?“

Па нека из пребаци — мања би то била војничка срамота, као што би била мања политичка штета, за Русију. Пре свега, није ни мало сигурно да би Турци Русе *баш тако* потукли. Неуспех *једне* стране није, самим тим, и успех *друге* у истој улози. Неуспех првог великог напада руског на Плевну код Криденером није значао, ни могао одмах значити, то што и успех Османов ако би он, од своје стране, из одбране у напад прешао. Али, баш да се и то десило, — баш да је Осман учинио оно што није, појурio одбијене и забуњене Русе, он би тиче разбио *једну* војску руску а никако победио и саму Русију. Руси би, рецимо, прели (наравно, како би најбоље могли или умели) преко Дунава и уступали би, ако би морали, и тамо сред удруженим Османом и Сулејманом, све док им не би помоћ из Русије стигла. Али, кад би та помоћ из Русије стигла. — а стигла би брже но икада — *закоп јачега учинио би своје!* Русија би и на земљишту Влашке, или баш и на свом рођеном (јер су Турци у Азији и на руско земљиште прлазил) тако исто победила Турке и тако исто дошли под Цариград. Овако, њена је команда навукла једну вешку свјку на сјајно оружје руско, а за сва времена оптеретила политичку душу Русије једним тешким бременом моралним. Јест, у светлости, и сам, у светлости, те погрешке ретросесија Бесерабије, на к ју Русија има и ослободилачка и осветничка права, — јер је *она*, а не Влашка, њу од Турака ослободила, и тек у кримској несрећи од другог ју а не од Влаха изгубила — велимо — само у тој и таквој светлости, историј-

Уска законитост повраћаја Бесарабије добија облик грубе силе и неправде, а прави отац и творац румунске слободе и државе (Рус) изгледа као њен црни дужник и целат. Ми не говоримо, јер већемо овде истицати, колико је од оног другог, светско-друштвенога, угледа изгубио горди колос северни, кад се и мисли, да данас и последње нула букарешка има права, да и најбољем јунаку руском у очи рекне: „да није нас (Влаха) било, вас би (Русе) Турци тукли“.... Ваистину! нема погрешке која се и над најсиљнијима тако грозно осветити може, као што је слабост у часу искушења, као што је пријем туђе помоћи у овом послу. Верујте, ништа на свету не изгледа тако јевтино, и опет, ништа на свету није скупоље од такве помоћи. То је вечно онај исти јавк, који је на Ватерлоу у Велингтоновом устима гласио: „*Блихер или ноћ!*“ — што значи — „ђе си Швабо да спасеш Инглеза: е погибе од Наполеона.“ То је вета песма Ингла за у кримским их искушењима на адресу Француза; Аустрије данашњег бесара Паскијевићевој Русији пре Вилагоша, Кавурове Италије солферинском јој испушњу и тако даље и тако даље. Ми смо се, код толиких других примера, нарочито задржали на *беди невидовној* најсиљнијег међу сиљима вред шапчевима Плевне — *шат* живи сувереници и саборци бесмртна Скобељава буду достојно појмили и оценили ону погрешку у коју је званична Србија пала на Пироту — погрешку — *одузимања речи српском војнику из два рата с Турцима, и уступања исте једром туђем дипломати.* —

„Е, али опет ко зна шта би било да није тога било?“

Ми смо већ имали прилике да констатујемо одговор *саних Бугара* на то питање. Они су делом, сопственим застанком и прибирањем на Пироту, показали: шта би било! Од св је стране, народна Србија је на то питање одговорила моралним одзивом и материјалним напором, који, ако није надмашао а оно, није ни изостајао иза највећих подвига у првоме јој рату с Турцима.

„Али, док би те резерве (српске) стигле на бојно поље — зар не би Батенберг чуда починио?“ *Не би!* не за то што не би хтео, већ за то што не би могао. Сва чуда која је он кадар био починити над оном иском српске војске, он их је већ починио био — прочитајте још једном морал пиротске битке — али најгоре, велимо *најгоре* што би се и тој сливничкој војсци српској после Пирота могло десити, било би то: да се повуче тврдим, донде већ и утврђеним, положајима око Ниша — ка Плоча и Црвеној Реци — па, тек ако се и ту не би могла одржати, да се повуче у опконе самога Ниша и ту чека помоћ из Србије. Бугари би морали онда цернирати, опсадити, тај град онако исто као што су га Срби морали цернирати 1877 године у *другој рату с Турцима* или, на послетку, као што је *тимочка војска српска морала опсести њихов град Видин*. Да се, пак, градови тако лако и не опсађују, а камо ли савлађују, посведочиће „искарска

војска“ северне Бугарске, која је 4-ог новембра исте године на Кули-Адлији (и ед Видином) страдала горе по талијанска на Кустоци, па опет није за то изгубила Видин, него је баш у њему за себе и северну јој Бугарију спаса нашла.

Управо, Батенберг је пре и саме опсаде српског Ниша, имао преча посла, а на име: *да диже опсаду са својега Видина!* јер је тај град, при свом храбром држању гарнизона му врло зло стајао, и свакога часа пасти могао. Но, док би он, као што се онда и говорито, *преко Њажевица* чинио своје да повишти успех српске тимочке војске, и спасавао видински бедем северне Бугарске, *сто хиљада српских ветерана* имали би времена да жељезницом стигну у Ниш, и ту поједу не само бугарску Сливницу већ и главу престолој Софији. Ако хоћете да знате, *ето* како би било, да није Кевенхилера било — *ето* како би Срби пронашли да их није „пријатељи“ спасли. А, да не би когод помислио, да ми оваке рачуне правимо *после* догађаја *сада*, када је ратна опасност прошла, ево ћемо цитирати речи које су потекле из истог пера у овом истом званичном органу београдске општине, на дан или боље рећи у саму ноћ, када је српској престоници дошло глас о паду Пирота.*)

„Није то ратна срећа него су то два лоша узела Пирот од Милоша. Пошли смо и то комотно пошли са мало војске, и ушли у земљу непријатеља који је у очајном страху дигао на нас и мало и велико, направио шанчеве и редуте и у њима смело дочекао. Наша је војска одбијена, није разбијена, потиснута а не поништена; а, што је најглавније, више од пола** наше убојне снаге тек има да стигне и на ратне терације стане. Управо и камо среће да су оних *сто хиљада* ветерана из другог и трећег позива — они који су се са Османовим и Сулејмановим халама умели носити — били ближе Сливници још 5, 6, или бар 7 овог месеца. Другаче би Батенберг не вао. Али још није доцкан. У равној борби као што је ова, Картагена је пала тек пред капијама Рима, Париз пред огњиштем Москве. За што као да се то не може да деси једној Софији пред опкоима Ниша? Верујте, веће је чудо Сливница — та наша „Плевница“. Ни у ком случају не треба клонуту, ни главу губити, *као што не треба ни срмни прилици пристајати*, него нека се што пре, клин клином тера. Бугари су врло паметно дигли масу — и редову војску, и добровољце, и све своје „ополченце“. Њима треба сад на суерет извести сав први и други и трећи позив са добровољцима на челу, или бар на боку — па нека се одма реши: на коме ће турско останути царство“?....

Јест, ово и овако смо ми мислили и писали у најкритичнијем часу рата с Бугарима — онда — *када је сва „Јевропа“*, кроз уста свјих Пилата, гутала све што г. Дилк данас, после двадесет месеца, цинички урежива. А, кад исте речи овде по нова приказујемо и потписујемо, ми гледамо *право у очи*, и „победиоце“ и „избавиоце“, и „пријатеље“ и *непријатеље Српске!*....

*) Види 51 број Беогр. Општ. Нов од 17 нов. 1885 уводни чланак под насловом: „*Рат у своје време.*“

** У ствари је било више и од две трећине, јер онда нисмо знали, ни веровали, да је свега 40 000 војске мобилисано и на Бугаре отишло било.

(Наславиће се)